

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

мр Марије Бјељац

Драмска и луткарска активност у наставној и ваннаставној пракси Српског језика и књижевности у основној школи

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
1. Датум и орган који је именовео комисију Наставно-научно веће Филозофског факултета у Новом Саду, 12.02.2016.
2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен: 1. др Оливера Радуловић, редовни професор за ужу научну област Српска и јужнословенске књижевности са теоријом књижевности, изабрана 30.07. 2014 – председник комисије 2. др Марина Јањић, ванредни професор за ужу научну област Српски језик, Филозофски факултет, Ниш, изабрана 28.10.2012 – члан комисије 3. др Бранка Јакшић Провчи, ванредни професор за ужу научну област Српска и јужнословенске књижевности са теоријом књижевности, изабрана 29.3.2013 – ментор
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
1. Име, име једног родитеља, презиме: Марија, Миломир, Бјељац
2. Датум рођења, општина, република: 22.08.1978, Нови Сад, Нови Сад, Србија
3. Датум одбране, место и назив магистарске тезе: 10.05.2010, Универзитет у Новом Саду, Филозофски факултет, <i>Књижевно дело Стевана Луковића</i>
4. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука: Наука о књижевности, српска књижевност XX века
III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:
<i>Драмска и луткарска активност у наставној и ваннаставној пракси Српског језика и књижевности у основној школи</i>

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Докторска дисертација *Драмска и луткарска активност у наставној и ваннаставној пракси Српског језика и књижевности у основној школи*, мр Марије Бјељац, написана је на 275 страница. У складу са Законом о високом образовању и Правилником о докторским студијама, рукопис садржи Кључну документацијску информацију (2–7), Садржај (8–10), Апстракт (стр. 1) и његов превод на енглески језик, Abstract (стр. 174,175). Од укупног броја страница 175 припада експликацији докторске дисертације, девет страница обухвата изворе и литературу (176-184), а деведесет страница, већ према природи саме теме, припада прилозима (185-275). Рад садржи 30 прилога, од тога већи број фотографија и слика релевантих и функционално представљених за тематско одређење појединих поглавља, табеларних приказа и графикона, резултата рада ученика и ауторкиних радова на драматизацији: *Поп Ћира и поп Спира*, *Немушти језик*, *Смрт Омера* и *Мериме*, *Мали принц*, *Богати Гаван*. Докторска дисертација садржи ЦД додаток: Луткарску представу *Мали принц* и документарни филм у режији ученика.

Дистрибуција диференцираних поглавља по страницама изгледа овако:

1. Увод – 2; Драма и луткарство у наставној и ваннаставној пракси Српског језика и књижевности у основној школи: Дефинисање драме, Драма и позориште, Позоришна представа, Драмска дела у наставној и ваннаставној пракси, Дефинисање луткарског позоришта, Развој луткарства, Феномен лутке, Одлике луткарске уметности, Луткарски текст, Луткарска представа, Луткарство у наставном и ваннаставном процесу – 15-50; **3. Утицај ваннаставних активности (драмске и луткарске секције) на ученике** : Сараднички однос наставник и ученика у ваннаставним активностима – 55-65; **4. Могући утицаји теорије синхронизитета кроз драмске и луткарске активности и њен утицај на ученике и наставника** – 70; **5. Диференцирана настава у наставном и ваннаставном процесу Српског језика и књижевности у основној школи** – 73; **6. Заступљеност драмских књижевних дела у актуелним наставним програмима:** Планирање и реализовање драмских наставних садржаја – 86-90; **7. Примена драмске активности у наставном процесу Српског језика и књижевности у основној школи:** Методички приступ наставној јединици Душко Радовић *Капетан Џон Пилфокс* кроз примену актанцијалног модела, Примена ИКТ-а у обради драмских књижевних дела, Блумова таксономија и драмско књижевно дело, Диференцирана настава у обради књижевних дела, Примена различитих техника у обради драмских књижевних дела – 92-115; **8. Иновативност у осмишљавању и реализовању часова драмске секције** – 119; **9. Примена луткарске активности у наставном процесу Српског језика и књижевности у основној школи:** Драмско и епско књижевно дело као луткарски текст, Луткарство и диференцирана настава – 137-143; **10. Часови луткарске секције кроз примену наставних метода:** Израда и употреба лутака у представи, Адаптација и драматизација, Васпитни ефекти луткарске секције – 146-161; **11. Примена теорије синхронизитета у наставној и ваннаставној пракси** – 163; **12. Имплементација драмске и луткарске активности у живот друштвене средине:** Драмска и луткарска удружења и школске секције, Драмска и луткарска активност кроз такмичења, смотре, фестивале – 165-168; **13. Закључак** 171.

Навести кратак садржај са знаком броја страна поглавља, слика, шема, графикона и сл.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Основни циљ докторске дисертације мр Марије Бјељац *Драмска и луткарска активност у наставној и ваннаставној пракси Српског језика и књижевности у основној школи* јесте да проучи утицај драме и луткарства у наставној и ваннаставној пракси и развије могућности њихове примене. Задаци проистекли из овако постављеног циља многозначно су развијени: 1. као наставни и ваннаставни модели од глобалних ситуација и оперативизовања плана и програма, до представљених примера микроструктура, 2. сви модели испитани су у пракси на најочигледнији начин јер су вишеструко награђивани, 3. постављени су да отворе у теоретској и практичној перспективи не тако развијено подручје у основношколском наставном систему и 4. испитане су могућности које ће повезати и инспирисати друштвену заједницу на интерактивну сарадњу. Као искусни практичар, мр Марија Бјељац, суверено влада стручном и наставном методологијом од најразличитијих поставки дијалогских метода наставе, преко рада на тексту, демонстративних метода, аналитичко-интерпретативног наставног система, практичног рада и радионица, кроз примену игровних активности, поштујући диференциране захтеве у настави Српског језика и књижевности. Кандидаткиња на виртуозан и креативан начин поставља подручје драмске и луткарске активности у наставном процесу и утемељено шири ово поље рада, веома мотивисано препоручује испитане теоретске моделе и њихову проверену практичну примену у ваннаставном процесу као израз дубоке оданости послу којим се бави.

Мр Марија Бјељац полази од основног хипотетичког става да драмске форме утемељене у луткарској уметности и ученичко бављење њима на основношколском нивоу продубљују интерпретативан наставни поступак и књижено, драмско дело чине приступачнијим, отварају пут за боље разумевање уметничког поступка и доприносе позитивној интеракцији међу ученицима. Истраживање тако доприноси бољем разумевању улоге драмске уметности, као и непосреднијем изучавању различитих, каткад и синкретичних драмских форми и жанрова. Преглед репрезентативних наставних модела у интерпретативно-аналитичкој перспективи кандидаткиња је остварила у оквиру понуђене грађе наставним планом и програмом за основну школу. На примеру наставне јединице *Капетан Џон Пиллфокс*, ученицима је на фини начин у сајединству свих наставних принципа, нарочито принципа поступности, примерености и свесне активности, понуђен иновативни актанцијални модел примерен у наставне сврхе. Модели диференциране наставе испитани су на примеру *Кирије*, Бранислава Нушића, који мотивише за рад ученике различитих постигнућа и то не само применом диференцираних радних задатака и начина рада, већ и употребом електронских медија као припремних радњи. Применом тимског рада у корелативно-интегративном наставном замаху, кандидаткиња поставља себи задатак да испита улогу драматизације, на романескном тексту *Поп Ђура и поп Спира*, у савлађивању жанровских, али и имагинативних вештина код ученика. Креативне подстицаје за развој ученичких функционалних способности мр Марија Бјељац остварује испитујући посебно подручје ваннаставног рада које нуди темељнији и синкретичнији приступ драмској уметности, од израде и примене лутака различитих типологија, преко костимографије и сценографије, до примерене интерпретативне делатности самих ученика.

VI Списак научних и стручних радова који су објављени или прихваћени за објављивање на основу резултата истраживања у оквиру рада на докторској дисертацији:

Бјељац 2015: Марија Бјељац *‘Ромео и Јулија’ Вилијама Шекспира*, Час за углед, зборник припрема за угледне часове предметне наставе у старијим разредима основне школе, Едука, стр. 46, Београд.

Бјељац 2015: Марија Бјељац *‘Капетан Џон Пиллфокс’ Д. Радовића*, Час за углед, зборник припрема за угледне часове предметне наставе у старијим разредима основне школе, Едука, стр. 51, Београд.

Бјељац, Журић, Коморек 2014: Марија Бјељац, Јелена Журић, Ивана Комарек, *Збирка задатака из српског језика за припремање завршног испита на крају основног образовања*, Едука, Београд.

Бјељац 2014: Марија Бјељац *Методички приступ наставној јединици Душко Радовић ‘Капетан Џон Пиллфокс’* кроз примену актанцијалног модела, Методички видици, Нови Сад, годнина 5, бр. 5, стр. 43-56.

Бјељац 2013: Марија Бјељац *Школска сцена (драмска, луткарска, новинарска, литерарна и рецитаторска секција)*, Приручник за учитеље и наставнике, Београд.

Бјељац 2012: Марија Бјељац *Наставно тумачење народне лирске песме ‘Љубавни растанак’*, Школски час, бр. 3-4, Београд.

Бјељац 2010: Марија Бјељац *Мирослав Антић ‘Шашава песма’ (Скица за методичку обраду лирске песме у петом разреду основне школе)*, Школски час, бр. 3-4, Београд.

Бјељац 2009: Марија Бјељац Доситеј Обрадовић `Живот и прикљученија` (Методичка обрада одломка), Школски час, Београд, бр. 5.

Бјељац 2009: Марија Бјељац Више од очекивања, *Просветни преглед*, бр. 2421 (18).

Бјељац 2008: Марија Бјељац Глума и осмех, *Просветни преглед*, бр. 2384 (20), Београд.

Бјељац 2016: Марија Бјељац *Реклама као врста пропагандног текста, језичке особености реклама, манипулативност реклама*, Школски час, **у припрем**

Мултимедијалне презентације као посебан облик стручних радова налазе се на сајтовима www.zouiv.gov.rs, www.obrazovanje.vojvodina.gov.rs

Бјељац, Марија `Љубавни рестанак` (Плави зумбул и зелена када) www.obrazovanje.vojvodina.gov.rs

Бјељац, Марија *Стилске фигуре* www.obrazovanje.vojvodina.gov.rs

Бјељац, Марија `Мали Принц` Антоан де Сент Егзипери www.obrazovanje.vojvodina.gov.rs

Бјељац, Марија Мирослав Антић `Шашава песма` www.obrazovanje.vojvodina.gov.rs

Марија Бјељац, Доситеј Обрадовић `Живот и прикљученија` www.obrazovanje.vojvodina.gov.rs

Бјељац, Марија `Мали Принц` Антоан де Сент Егзипери www.zuov.gov.rs (Креативна школа, База знања)

Бјељац, Марија `Односи међу вршњацима` www.zuov.gov.rs (Креативна школа, База знања)

Бјељац 1998: Марија Бјељац *Суза у цвету вишње*, збирка песама, Дизајн студио *Станишић*, Бачка Паланка.

уз напомену:

Таксативно навести називе радова, где и када су објављени. У случају радова прихваћених за објављивање, таксативно навести називе радова, где и када ће бити објављени и приложити потврду о томе.

<p>VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА</p> <p>Закључци, односно резултати спроведеног истраживања вишеструко су релевантни. У постојећој литератури која се бави наставом драмске и луткарске активности има мало примера из праксе, а они су најбољи показатељ рада и значаја који наставне и ваннаставне активности могу да имају. Својим истраживачким поступком мр Марија Бјељац је отворила перспективу и показала колике су могућности овог подручја за образовни рад са ученицима, развој њихових функционалних способности као и улогу у естетском профилисању склоности. Улога наставника, такође није довољно истакнута, а управо је наставник креатор образовних процеса и инспиратор ученичких прегнућа и могућности за развој креативности, маште и неговање талената. Најважнији допринос овог истраживања јесте инсистирање на практичном значају и утемељености нових модела и приступа у наставној пракси у сваком постављеном критеријуму истраживања и организованој типологији кореспондирајућих феномена у драмској и луткарској уметности и њеној наставној примени.</p>
<p>VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА НАПОМЕНА: Експлицитно навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.</p> <p>Прикази и тумачење резултата су детаљни и свеобухватни, изведени са различитих теоријско-методолошких и методичких становишта, на основу критичког приступа релевантној литератури.</p>
<p>IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ: НАПОМЕНА:</p> <p>Експлицитно навести да ли дисертација јесте или није написана у складу са наведеним образложењем, као и да ли она садржи или не садржи све битне елементе. Дати јасне, прецизне и концизне одговоре на 3. и 4. питање.</p> <p>1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме</p> <p>Дисертација кандидаткиње мр Марије Бјељац <i>Драмска и луткарска активност у наставној и ваннаставној пракси Српског језика и књижевности у основној школи у потпуности је написана у складу са образложењем наведеним у пријави тезе.</i></p> <p>2. Да ли дисертација садржи све битне елементе</p> <p>Докторска дисертација <i>Драмска и луткарска активност у наставној и ваннаставној пракси Српског језика и књижевности у основној школи садржи све битне елементе.</i></p> <p>3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци</p> <p>По монографски целовитом, систематичном и детаљном осветљавању драмске и луткарске активности у основној школи, те методичким радњама у њиховом апликативном наставном раду докторска дисертација представља оригиналан и валидан допринос науци.</p> <p>4. Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања</p> <p>Дисертација нема недостатака који би утицали на резултате истраживања.</p>

X ПРЕДЛОГ:
На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже:
да се докторска дисертација <i>Драмска и луткарска активност у наставној и ваннаставној пракси Српског језика и књижевности у основној школи</i> прихвати, а кандидату, мр Марији Бјељац, одобри одбрана.

Нови Сад, 22.03.2016.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ:

_____
др Бранка Јакшић Провчи, ванредни професор
на Филозофском факултету у Новом Саду, ментор

_____
др Оливера Радуловић, редовни професор
на Филозофском факултету у Новом Саду

_____
др Марина Јањић, ванредни професор
на Филозофском факултету у Нишу

НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење, односно разлоге због којих не жели да потпише извештај.